

Jerzy Szyran OFMConv

Solidarność i sprawiedliwość w stosunkach międzynarodowych

„Poślaniec św. Antoniego z Padwy” 15(2010) nr 3, s. 16-17.

Świat zawsze składał się z wielu narodów, ras, kultur i języków. Wyodrębnione na różnych drogach politycznych czy rewolucyjnych państwowości, włączają się w międzynarodowy obieg gospodarczy, wzajemną wymianę handlową i obieg walutowy. Stąd w relacjach międzynarodowych rodzi się potrzeba określenia zasad, które harmonizowałyby oraz zapewniały sprawiedliwe funkcjonowanie poszczególnych państw i mieszkających na ich terenie obywateli, by wszystkim dobrze i godziwie żyło się na wspólnym terenie ziemskiego globu.

Zasada solidarności

Spokój i szczęście ludzkości nie może opierać się na nieustannej konfrontacji bogatego z biednym, który dyktuje warunki, narzuca swoją wolę i wykorzystuje dobra egzystujące w słabszym. Stąd koniecznym było wprowadzenie do słownika polityki międzynarodowej słowa *solidarność*. Słowo to daje do zrozumienia współczesnemu światu, że człowiek nie może żyć według zasady „wszyscy przeciwko wszystkim”, lecz w duchu „wszyscy z wszystkimi” i „wszyscy dla wszystkich”. Słowo to podkreśla wolę szukania, spotkania się i współpracy dla wspólnego dobra. Solidarność jest szczególnym rodzajem więzi międzyludzkiej, by z „ja” i „ty” postrzeganego w wymiarze jednostkowym lub wspólnotowym (państwo wobec państwa), stworzyć „my”. Wspólnotowość i jedność stanowią zatem elementy konstytutywne pojęcia *solidarność* w służbie dobru wspólnemu. Solidarność międzynarodowa oznacza zatem wolę zaangażowania się na rzecz dobra wspólnego osób bliskich i dalekich. To zainteresowanie człowiekiem żyjącym w kraju, który leży po drugiej stronie ziemskiego globu, jest wyrazem jedności i wspólnotowości, która łączy poszczególne osoby, narody i państwa na świecie (por. SRS, 38).

Na bazie świadomości dobra wspólnego rodzi się świadomość współzależności, na którą jedyną odpowiedzią jest solidarność. To ona pozwala zabezpieczyć wielkie wartości i podstawowe dobra człowieka wspólne całej ludzkości. Tylko bowiem, gdy prawa człowieka staną się własnością powszechną, mogą podlegać ochronie gwarantowanej przez wspólnotę międzynarodową. Solidarność jawi się zatem jako zainteresowanie, z którego wypływa wola działania w duchu odpowiedzialności za wszystkich. W konsekwencji postawa solidarności niejako wymusza służbę bliźniemu najbardziej potrzebującemu. Solidarność jest uznaniem w drugim człowieku jego osobowego piękna i wartości i jako osoba ludzka, człowiek podejmuje działania na rzecz dobra drugiej osoby: biednej, potrzebującej, odartej z godności, wykorzystanej przez nieludzkie systemy, itd. (por. SRS, 39).

Człowiek ze swej natury relacyjny, otwarty jest na tworzenie relacji osobowych, na bazie których dochodzi do spotkania i odkrywania swej wartości (por. SRS, 35). Owo spotkanie domaga się właściwej odpowiedzi, którą winno być działanie dla dobra drugiej osoby. Z tej relacyjności osoby ludzkiej rodzi się braterstwo, które swe źródło ma we wspólnym pochodzeniu od Boga i odkupieniu tą samą krwią Jezusa Chrystusa.

Solidarność w stosunkach międzynarodowych stanowi gwarancję poszanowania godności drugiego człowieka oraz zaangażowania się innych osób we wspólne dobro, by każdy człowiek żyjący na świecie czuł się ważnym członkiem ludzkiej społeczności.

Zasada sprawiedliwości

Sprawiedliwość (*iustitia*) jest zasadą zobowiązującą do respektowania praw każdego człowieka w relacji do osób i rzeczy, czyli zobowiązuje ona do oddania każdemu, co mu się słusznie należy. Dla współczesnego świata podzielonego ekonomicznie i politycznie, gdzie jeden obfituje we wszelkie dobra, podczas gdy drugi umiera z głodu, jedynym ratunkiem jest sprawiedliwość, czyli rzetelne sprecyzowanie, co się każdemu (jednostce, grupie, narodowi) od innych się należy i konsekwentne wymierzanie tych dóbr w praktyce życia społecznego.

Sprawiedliwość w stosunki interpersonalne wprowadza ład i porządek, przyczynia się do utrzymania pokoju i szanuje prawa każdego człowieka i narodu. Sprawiedliwość można podzielić na: sprawiedliwość wymienną, rozdzielczą, prawną i społeczną. Sprawiedliwość swe źródło znajduje w postawie miłosierdzia. Różnica między tymi dwoma cnotami zasadza się na przedmiocie, do którego jest stosowana zasada – do świata rzeczy materialnych stosuje się zasadę sprawiedliwości, do świata osób, zasadę miłosierdzia. Miłosierdzie zatem jawi się jako doskonalsze wcielenie sprawiedliwości (por. DM, 14). We współczesnym świecie bowiem sama sprawiedliwość już nie wystarcza do odbudowy właściwych stosunków międzyludzkich i przezwyciężenia istniejących podziałów i nierówności społecznej.

* * *

Na polu międzynarodowym te dwie zasady: solidarność i sprawiedliwość połączona z miłosierdziem dają fundament do właściwego rozwoju i życia w godziwych warunkach każdego człowieka. Opuszczenie gniazda własnego egoizmu, by zaangażować się we wspólne dobro, jakim jest świat, otwiera ogromne możliwości polepszenia bytu materialnego wielu ludziom oraz wprowadza w relacje międzynarodowe pewien ład, harmonię i pokój.